

KYNSLIGUR ÁGANGUR

Hava hvørki mannagongd ella tilbúgving

– Vit skylda okkara børnum, at tað umhvørvi tey ferðast í, er eitt trygt umhvørvi, sigur Jógvan Philbrow, sum tó ásannar, at flestu stovnarnir onga tilbúgving hava um kynsligan ágang

Danjal av Rana

Kuno Sørensen, annar av donsku sálarfrøðingunum, sum Kris hevði bjóðað til Føroya at tosa á ráðstevnuni, umtalaði dagstovnarnar, sum eitt tað tryggasta staðið hjá børnunum at vera, vísandi til, at nærur allur kynsligur ágangur móti børnum fer fram heima. Samstundis sigur heildarætl-anin um kynsligan ágang, sum varð handað landsstýrskvinnuni í almannamálum í fjør, at allir dagstovnar skulu hava eina tilbúgving á økinum.

Tí vakti tað undran, tá Jógvan Philbrow, formaður í Føroya Pedagogfelag, segði, at føroysku dagstovnarnir ongar mannagongdir ella tilbúgving hava um kynsligan ágang.

Jógvan Philbrow, kom við teimum mest órógvandi tíðindunum á ráðstevnuni hjá Kris um kynsligan ágang. Sambært formanninum í

Føroya Pedagogfelag, hava flestu stovnar í landinum hvørki mannagongd ella nakra tilbúgving, tá tað kemur til kynsligan ágang.

Jógvan Philbrow hugleiddi um, hvørt orsökkin kanska var manglandi seksualundirvísing hjá pedagogunum sjálvum, tá teir gingu í skúla.

– Um evnið er ónatúrligt hjá okkum at tosa um, er sera torført at skula fyrihalda seg til hendan trupulleikan á arbeidssplássinum. Tá er kanska lættari at arbeiða við øðrum evnum, sum eru nemmari at fyrihalda seg til, so sum tilbúgving og rýmingarætlanir í samband við eldsbruna, sigur Jógvan Philbrow.

Jógvan Philbrow harmaðist eisini um manglandi fyrireikingartíð.

– Okkara limir eru til arbeiðis langt út á seinna-partin og skulu so mæta aftur tíðliga morgunin eftir. Teir hava nógv at gera og

Jógvan Philbrow, formaður í Føroya Pedagogfelag

tey ferðast í, er eitt trygt umhvørvi. Tí er neyðugt, at meiri tíð verður sett av til fyrireiking, eins og at normeringin á stovnunum má hækka. Vit mugu tryggja, at tað eru nokk starvsfólk, til dømis, at tað ongantíð einans er eitt starvsfólk til arbeiðis, sigur Jógvan Philbrow.

Eitt annað tiltak, sum Jógvan Philbrow gjarna skuldi sett í verk sum skjótast, er at førleikamenna limir sínar innan økið.

– Kanska skuldi undirvísing um kynsligan ágang og at taka sær av børnum, ið hava verið fyri kynsligum ágangi, gjørst partur av útbúgvingini sum námsfrøðingur. Ein annar møguleiki er at senda

okkara limir á ráðstevnur um evnið, sigur hann.

Jógvan Philbrow sigur, at av tí, at eingin stovnur hevur eina slíka tilbúgvingarætlan, er tað eitt stórt arbeiði, sum liggur fyri framman. Hann kundi tí hugsa sær at fingið kunning um, hvussu gjørt verður aðrastaðni.

– Hóast ein av okkara fremstu uppgávum er at veita eitt trygt stað hjá børnunum, so vil eg ikki siga nakran stovn ringan fyri ikki at hava nakra tilbúgving á økinum. Starvsfólkini eru snøgt sagt ikki ílatin til uppgávuna. Tað krevur nógv meiri, enn at eitt einstakt starvsfólk á stovninum hevur áhugað í evninum. Tað krevur, at øll fáa eina grundleggjandi vitan um evnið og saman kunnu seta eina tilbúgving í verk, sigur Jógvan Philbrow.

eingin tíð er til at seta av til fyrireiking, uttan ein ella tveir ráðlegginardagar um árið. Tá er væl skilligt, at arbeiðið at gera eina til-

búgving um kynsligan ágang verður niðurraðfest, sgur hann.

– Vit skylda okkara børnum, at tað umhvørvi

Støðan er betri á skúlunum

– Vit hava fastar mannagongdir og sjálvandi skerpaða fráboðanarskyldu hvat kynsligum ágangi viðvíkur, sigur Hanus Joensen, formaður í Skúlaleiðarafelagnum.

Danjal av Rana

Meðan dagstovnarnir ikki hava tilbúgvarætlan ella mannagongdir á økinum, stendur betri til á skúlunum. Tað vil í øllum førum Hanus Joensen, skúlastjóri í Skúlanum á Fløtum og formaður í Skúlaleiðarafelagnum.

– Fyrst og fremst hava vit altíð eygu og oyru opin fyri tilíkum og tað er sera týðningarmikið, at øll, sum arbeiða á skúlanum hava tað fyri eyga, sigur Hanus Joensen, sum sigur, at starvsfólkini á skúlanum vita, at tey skulu taka tekin um

kynsligan ágang í størstum álvara.

Hann sigur, at á sernámsfrøðiliga økinum er kynsligur ágangur ein partur av evninum og harumframt eiga lærararnir eisini at hava ein grundleggjandi kunneleika til evnið, so at teir kunnu leggja til merkis, um ein næmingur vísir tekin til kynsliga misnýtslu. Øll starvsfólkini hava eisini skerpaða fráboðanarskyldu í slíkum málum, sigur hann.

– Vit hava fastar mannagongdir, har vit siga frá og hava sálarfrøðingar bæði í skipanini og hjá sernámi. Halda vit, at tað er grund-

aður illgruni til nakað slíkt, so sum stagnation hjá einum barni ella rolluspæl, so boða vit beinanvegin frá. Tað er nakað, sum vit ganga øgiliga høgt upp í, sigur Heðin Joensen.

Um grundaður illgruni er um, at kynsligur ágangur er orsök til atferðsbroytingar hjá einum næmingi, verður beinanvegin boða frá til sernám og sosialu myndugleikarnar.

Heðin Joensen heldur, at yvirhøvur eru mannagongdir settar í verk á skúlum um landið og ivast ikki í, at allastaðni royna tey at gera sitt besta. Tó vildi tað

uttan iva verið gott at kunna bjóða lærarum á skeið innan øki, soleiðis at starvsfólkini kundu hildið seg dagførd.

Hanus Joensen sigur, at tað er sera sjáltsamt, at støður koma fyri, har lærarar eru einsamallir við næmingum og heldur tí ikki, at nakar størri vandi er fyri, at næmingar skuldu verið fyri kynsligum ágangi frá lærarum í skúlatíðini.

– Eg kenni einki til tilíkar trupulleikar í Føroyum og vænti heldur ikki, at tað kemur fyri, sigur hann.

Hanus Joensen, formaður í Skúlaleiðarafelagnum